

Haukeland universitetssjukehus, Glasblokkene

Lukka konkurranse, kunstprosjekt i hagar

Til konkurransen var desse inviterte:

- A Kassen (Morten Steen Hebsgaard, Søren Petersen, Tommy Petersen, Christian Bretton-Meyer)
- Christine Aspelund
- INGES IDEE (Georg Zey, Axel Lieber, Hans Hemmert, Thomas Schmidt)
- Annika Oskarsson og Thomas Nordström

Jury for konkurransen:

Jørgen Blitzner	kunstkonsulent/KORO (leiar)
Harald Fenn	kunstkonsulent/KORO
Helge Vidar Bergman	brukarrepresentant/programleiar
Marte Christine Jettestad	brukarrepresentant / overlege ved Kvinneklubben
Anne-Jorunn Langeland	brukarrepresentant / rådgivar ved Barne- og ungdomsklubben
Lars-Petter Smidt	brukarrepresentant / prosjektleiar ved Prosjektkontoret
Siri Rørholt	arkitekt ved Rambøll
Knut H.P. Opheim	brukarrepresentant/leiar for kunstutvalet i Helse Bergen
Torben Schønherr	landskapsarkitekt ved Schønherr
Siri Larsen	brukarrepresentant / seksjonsleiar ved Psykisk helsevern for barn og unge

Jørgen Blitzner er sekretær for juryen.

Juryens vurdering og konklusjon

Kunstplanen definerer dei tre hagane mellom bygningslamellane som særleg eigna for kunstprosjekt. I byggjetrinn 2 har vi valt hagen mellom lamellane 052 og 053 som stad for eit større kunstprosjekt, som vi realiserte ved å halde ei open internasjonal prekvalifisering med ein lukka konkurranse i etterkant. Prosjektet blir eit av hovudverka ved det nye sjukehuset. I prekvalifiseringa melde 75 kunstnarar interesse for å delta i konkurransen.

I konkurranseinvitasjonen la vi vekt på at vi ønskte verk som er visuelt slående og gjerne inviterer til interaksjon, noko som grip fatt i premissane i arkitekturen og samstundes utfordrar dei. Verket skal utvikle og utfordre forståinga av hagerommet og møtet mellom utemiljø og innemiljø.

Det aktuelle hagerommet vil bli mykje brukt av pasientar i alle aldersgrupper, pårørende og tilsette. Det har fri utsikt over Bergen. Hagane har ei variert utforming med utgangspunkt i temaa fjell, vatn og skog. Juryen opna for at kunsten kan spele på landskapsarkitekturen. Kunsten vil òg i stor grad opplevast frå innsida av bygningane og frå utsida av sjukehusområdet.

Alle deltakarar har forhalde seg til vilkåra som var sette i konkurranseinvitasjonen. Forslaga har løyst oppgåva på ein tilfredsstillande måte og forhold seg særst ulikt til rommet gjennom både form, innhald, materialval og konseptuell innfallsvinkel.

Koronasituasjonen har gjort prosessen krevjande, for både deltakarane og juryen.

Desse punkta har vore sentrale når juryen har vurdert:

- kunstnarisk kvalitet, relevans i kunstplanen
- innovativ tilnærming til oppgåva
- dokumentert forståing av komplekse romlege situasjonar

- gjennomføringsevne
- teknisk og økonomisk gjennomførbarheit

Juryen vel INGES IDEE med deira forslag «NICE TO SEE YOU» som vinnar. Vi vil invitere dei til ein dialog for å realisere forslaget deira.

Prosjektet har ei økonomisk ramme på NOK 1 750 000.

A Kassen (Morten Steen Hebsgaard, Søren Petersen, Tommy Petersen, Christian Bretton-Meyer)

Har levert to forslag:

«ØYE» er ein monumental skulptur som består av tre element, sett saman på ein slik måte at ein kan lese ordet «ØYE» når ein ser verket ovanfrå. Han består av lakkert metall på stålskjelett. Materialet er valt for at «ordet skal verke enkelt og klart – og like lett som sart, kvitt bøygd papir». Frå bakkenivå ser ein former som minner om krøllete eller bølgeforma papir. Dei dannar rom og opningar som ein kan gå inn i – ein labyrint, rom å utforske.

«ØYE» blir oppfatta ulikt avhengig av kvar ein ser han frå. Skulpturen vil, ifølgje forslagsstillaren, «verke monumentalt og kraftfullt og samstundes abstrakt, leikande og labyrintisk». Når ein beveger seg oppover i bygningane, vil skulpturen transformerast frå abstrakt form til ei leseleg teikning av eit kjent ord.

Format: H = 2,5 meter, L = 10 meter, D = 4 meter.

Juryen si vurdering:

Forslagsstillaren leikar med språket, persepsjonen vår og sansing. Typografien til «ØYE» er henta frå barnas verd og står i kontrast til formene og linjene i arkitekturen. Forslagsstillaren har lukkast med ambisjonane om å skape eit verk med interaktive kvalitetar som inviterer til sansing og interaksjon, både med skulpturen og med andre vitjarar. Labyrinten som skulpturelementa dannar, inviterer til utforsking, rørsle og leik.

Forma som er gitt att i forslaget, er skisseprega og kan synast lite stringent, til dømes samanlikna med arbeida til Richard Serra, som det blir referert til. Ei stringent form vil vere avgjerande for at prosjektet skal kunne lukkast. A Kassen har tidlegare vist at dei meistrar dette. «ØYE» vil stå i kontrast til den opne arkitekturen, og det vil vere ei spennande oppdaging å oppleve verket frå etasjane i bygningen.

Frå bakkenivå vil «ØYE» blokkere siktlinjer frå foajeen til sjukehuset, gjennom hagen og ned mot byen. Forslaget kan verke massivt. Derfor vil det vere viktig at det har eit stringent formuttrykk. Juryen uttrykkjer òg bekymring for vedlikehald og reingjering, noko som vil måtte avklarast dersom forslaget blir realisert.

Ein detalj om fundamentering vil òg vere viktig. A Kassen foreslår «forankring i betongdekket til terrassen». Dette vil måtte avklarast. Det vil ikkje vere tillate å setje boltar i dekket, sidan det vil perforere fuktsperra. Skulpturen må ha eit eige fundament av stålplater, betong eller liknande. Dette lar seg løyse.

Ei samla vurdering gjer at juryen vel å ikkje gå vidare med dette forslaget.

«STJERNE OVER HAUKELAND (Endless Lamppost)» består av to element. Det eine er ein 35 meter høg lyktestolpe med eit lys i toppen – ei stjerne. Det andre elementet, «Mor og barn», er to fastmonterte kikkertar der publikum kan sjå ut over Bergen.

Stjerna spelar på gamle barneforteljingar, som «I Want! I Want!» av William Blake og «Jack og bønnestengelen». Stjerna er heva over andre lyskjelder i området og står ut som ei lysande stjerne.

Ein tenkjer seg at verket kan vere eit poetisk band mellom Bergen og sjukehuset. Forslagsstillaren leikar med fantasi og skala frå barneverda – og at alt er mogleg. Stjerna kan òg vere eit symbol på håp og noko som pasientar og pårørande kan kikke på og reflektere over.

«Mor og barn» er to fastmonterte kikkertar der ein kan sjå ut over Bergen. Det er tenkt at barn kan sjå saman med foreldre eller andre pårørande. Installasjonen er ein parafrase over eit eksisterande verk av Ivar Johnson, «Mor og barn», ein skulptur som skal setjast opp på nytt på sjukehusområdet.

Juryen si vurdering:

«STJERNE OVER HAUKELAND» er ein sympatisk og leiken idé, med referansar til litterære klassikarar. Verket vil synleggjere staden og trekkje omgivnadene inn. For at publikum skal oppleve det som kunst, må dei kjenne referansane, og desse må vere visuelt framstilte på ein tydeleg måte.

Ideen har potensial. Ein kan vise til Aarhus i Danmark, der ei klokke på offentleg stad ringjer kvar gong nokon blir fødd. «STJERNE OVER HAUKELAND» kan tenkjast å ha ein liknande funksjon.

På nært hald på dagtid vil ein i liten grad oppleve noko anna enn ei høg stålmast og to stasjonære kikkertar. Konseptet er ikkje tilstrekkeleg visualisert. «Mor og barn»-bandet er ikkje tydeleg nok, og sjølve lysmasta har liten estetisk kvalitet. Konseptet synest noko uforløyst.

Haukeland universitetssjukehus har hyppig helikoptertrafikk, og helikopterdekket ligg like ved. Ein installasjon som «STJERNE OVER HAUKELAND» vil krevje godkjenning frå luftfartsmyndigheiter. Sannsynlegvis vil det vere krav om markør – ei raud lysande lanterne.

Ei samla vurdering gjer at juryen vel å ikkje gå vidare med dette forslaget.

Christine Aspelund

«DET GYLNE EGGET» er ein eggforma skulptur i bronse med ei gyllen, reflekterande overflate. Egget er opna, og det ligg bitar av skalet på bakken. Inni egget er eit foster – ein liten bjørn – og utanfor er tre små fugleungar med distinkte personlege trekk. Egget inviterer til å komme inn – her er eit godt rom for alle å vere i.

Dette er ei forteljing om byrjinga på livet – kven vi er, og kvar vi kjem frå. «Bjørningen kan tolkast som symbol på trøyst, det er ofte ein bamse eit barn tek med seg når eit sjukehusopphald er nødvendig.» Den runde og enkle forma på egget er tenkt i kontrast til vinklane og dei rektangulære formene i arkitekturen, og vil òg stå i ein kontrast til vekstane til hagen. «Myrene er hekkeplassar for mange fugleartar, slik er òg myra knytt til den første fasen av livet.»

Egg: H = 2 m, B = 2 m, L = 2,5 m. Høgde på figurane: 80–100 cm, og dessutan 3 bitar av eggeskal i varierende storleik.

Juryen si vurdering:

«DET GYLNE EGGET» er eit vakkert konsept med referansar til livet og byrjinga på livet. Det gir sympatiske og inviterande assosiasjonar. Skulpturen har eit umiddelbart og tydeleg formspråk som passar inn i tematikken i hagerommet. Uttrykket er livsglad, ærleg og likeframt, men likevel kanskje litt for konkret og avgrensa i lesinga. Forslaget stimulerer fantasien hos barna, kanskje mest hos dei yngre barna. Her kan ein gå inn i eit lite, privat og beskyttande rom.

Aspelunds forslag vil krevje ei sterk og følsam formgiving, noko ho tydeleg meistrar. Vi kan forvente subtile formuttrykk i dei små fugleungane, stringent, med personlegdom hos kvar enkelt. Figuren «bjørnunge med morkake» kan gi uheldige konnotasjonar for enkelte pasientgrupper, forslaget vil

eventuelt måtte omarbeidast med dette i minnet. Lyssett vil han kunne bli strålande, og Aspelund foreslår òg tilpassa belysning.

Forslaget ville ha tent på at forholdet til dei andre skulpturane i hagen blei avklart. «DET GYLNE EGGET» kan lesast som ein replikk til eller parafrase over verket «PERLER», som allereie er planlagt i same område. Den formmessige likskapen med «PERLER» er openberr og treng avklaring.

Ei samla vurdering gjer at juryen vel å ikkje gå vidare med dette forslaget.

Annika Oskarsson og Thomas Nordström

Oskarsson og Nordström har levert forslaget «VANNPYTTER OG SPREKKER I SKYDEKKET», som består av mange element plasserte i grupper i hagerommet. Elementa minner om plantar, store blad og underlege vekstar. Forslaget har referansar til blant anna landskapet i filmen «Avatar», der alt og alle er sjeleleg knytte saman – noko filmen visualiserer gjennom «Livstreet».

Der er to hovudgrupper av element. Den eine gruppa består av fem element som liknar på rabarbra eller trekroner, under blada er det sitjeplassar. Farga glas i trekronene slepper lys gjennom blada.

Den andre gruppa er lysgivarar. Ho består av stråliknande vekstar i varierende høgd med lys i enden. Lysa er forma som bær eller vekstar ein kan forvente å finne i eit myrlandskap.

Store blad: H = varierende frå 2400 til 3000 mm, B/L = varierende frå 1900 × 1800 til 2500 × 2800 mm.

Lys: H = varierende frå 800 til 5300 mm.

Juryen si vurdering:

Forslaget til Oskarsson og Nordström har tydelege referansar til hagetematikken. Verket breier seg utover Myrhagen som organiske vekstar, og det er rikt på visuelle referansar. Det er inspirerende og inviterande med låg terskel for interaksjon. Skulpturane har ein god skala og tek rommet i bruk på ein god måte, men dei høgaste lysvekstane kan likevel gjerast litt lågare med tanke på vind.

Forslaget kan skape ei eiga verd, ein eigen stad – som landskapet i «Avatar» som det blir referert til. Det kan skape ein unik stad der både barn og vaksne vil kjenne seg velkomne. Juryen uttrykkjer ei viss bekymring for vedlikehald og reinhald. Dette er noko som eventuelt må avklarast.

Oskarsson og Nordström viser forståing av kontekst, også med tanke på annan kunst som kjem i området. I forslaget er lys brukt som ein del av uttrykket. Dette bidreg til at verket kan gi ulike opplevingar gjennom skiftande årstider og lysforhold.

«VANNPYTTER OG SPREKKER I SKYDEKKET» er estetisk tiltalende og eit godt gjennomarbeidd forslag, men det kan vere fare for at verket vil verke meir som godt design enn eit tydeleg autonomt signaturverk. Juryen uttrykkjer òg bekymring for store installasjonskostnader, med tanke på utbreiinga av verket, men dette er òg noko som kan tilpassast.

Ei samla vurdering gjer at juryen vel å ikkje gå vidare med dette forslaget.

INGES IDEE (Georg Zey, Axel Lieber, Hans Hemmert, Thomas Schmidt)

Forslaget «NICE TO SEE YOU» består av to element i lakkert bronse og EPS. Eit par gigantiske briller, som har på seg store gummistøvlar i enden av rammestengene, er på veg mot ein venn (eller ein framand?). Dette andre elementet er ein kaninliknande figur som berre stikk hovudet opp frå bakken. Begge er lakkerte i sterke fargar: brillene i blått og grønt, kaninen i oransje med grøne øyre – han kan minne om ei gulrot, favorittmåltidet til kaninane.

Brillene er på veg mot kaninen, med éin fot i myrlandskapet og éin på stien. «Brillene kan oppfattast som ein metafor for eit mogleg perspektiv, eller det å vere vitenskapleg samvitsfull, og samstundes som ein vandrane vitjar, ein gartner eller ein sjukehusmedarbeidar».

Kaninen ser på brillene nedanfrå og opp, med eit barneperspektiv. Forslaget viser til kaninen sitt underjordiske univers, det som er skjult og mystisk, og samstundes vekst og noko organisk.

Figurane er plasserte slik at dei har blikkontakt. To teikneserieliknande figurar møtest, dei dannar ein situasjon der samhandling kan oppstå. Storleiken og fargen vil gjere dei synlege frå avstand.

Briller: H = 380 cm, B = 150 cm, L = 208 cm.

Kanin: H = 230 cm (med øyre), B = 130 cm, L = 83 cm.

Juryen si vurdering:

INGES IDEE har levert eit godt gjennomarbeidd prosjekt. Forslaget er spenstig, innovativt og visuelt slåande – eit tydeleg signalverk. Forslaget har eit leikent og humoristisk uttrykk og vil utgjere eit monumentalt landemerke som vil framkalle mange ulike synspunkt blant publikum. Vi kan sjå referansar til pop art frå midten av 1900-talet, der ein nokre gonger bruker kvardagsgjenstandar som er tekne ut frå sin kjende kontekst eller er kombinerte med ikkje-relaterte gjenstandar eller fenomen.

Samspelet med arkitekturen er subtil. Det ruvande brilleparet peikar på dei store, gjennomsluktige vindauga, mens kaninen som så vidt stikk hovudet opp, er eit nikk til sokkelen på bygget, som er utan vindaug. Verket forhold seg uanstrengt til arkitekturen og kjem borti tematikken i hagerommet. Siktlinjene frå sjukehuset og ut mot byen blir verande opne. Juryen ser det som positivt at uttrykket er frigjort frå det som skjer på sjukehuset, men uttrykkjer samstundes bekymring for korleis forslaget vil kommunisere med den vaksne brukargruppa. Dette er eit spørsmål som vil måtte diskuteras og eventuelt arbeidast vidare med i ei vidareføring av forslaget.

«NICE TO SEE YOU» er rart og corny på ein positiv måte, noko som gir låg terskel for interaksjon. Juryen oppfattar forslaget som modig og leikent. I forslaget framstår verket som lettbeint og humoristisk, og som ein lett tilgjengeleg og uhøgtideleg invitasjon – ein samtaleopnar.

Juryen ønskjer å gå vidare med forslaget til INGES IDEE. Deira forslag «NICE TO SEE YOU» er valt til vinnar.

Bergen, 8. april 2021

Jørgen Blitzner, leiar for kunstutvalet og juryen